

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1931 kl. 5,30 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion, I: 63, om utredning och förslag angående kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 63, har herr *Johan Johansson*, Friggeråker, m. fl. hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl Maj:t anhålla om utredning och förslag angående kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från kommerskollegium och lantbruksstyrelsen; och hava dessa yttranden fogats såsom bilagor vid detta utlåtande.

*Yttranden
över
motionen.*

Över en i andra kammaren väckt likalydande motion, II:91, har andra kammarens andra tillfälliga utskott införskaffat yttranden från medicinalstyrelsen, Sveriges allmänna lantbrukssällskap, svenska lantmännens riksförbund och Sveriges kemiska industrikontor. Utskottet, som fått taga del av dessa yttranden, har ansett sig böra foga jämväl dessa yttranden såsom bilagor vid här förevarande utlåtande.

Utskottet har av de inkomna yttrandena funnit vitsordat, att en utredning om skärpta kontrollbestämmelser för handeln med kraftfoder är befogad. Visserligen torde förhållandena härvidlag nu vara bättre än de förut varit, men ännu synes kontroll å försäld vara långt ifrån alltid vara så ordnad, att löparen kan erhålla garantier för att den levererade varan överensstämmer med vad som utlovas om dess sammansättning och näringsvärde. Särskilt torde detta gälla om kraftfoderblandningar, vilkas näringsvärde och därmed också saluvärde kan vara högst olika, beroende på sammansättningen av i blandningen ingående beståndsdelar. Det förekommer också, såsom i yttrandena omnämnes, ofta fodermedel med lika namn och utseende men med mycket stor olikhet ifråga om näringsämnesshalt och därmed värde. Även synas stundom felaktiga eller vilseledande benämningar äsättas salubjudna fodermedel. Att

Utskottet.

missräkningar och ekonomiska förluster genom dessa missförhållanden kunna vållas jordbrukarna, synes för utskottet tydligt liksom också, att de ekonomiskt svaga köparna bliva mest lidande, varför en utredning, hur tryggare inköpsförhållanden skola kunna åvägabringas, i jordbrukets intresse bör företagas. En sådan utredning skulle också, såsom framgår av vissa yttranden över motionen, vara av värde för de lojala försäljarna av fodermedel. Vid underökningen torde böra prövas, dels på vilket sätt köpare av fodermedel skall kunna erhålla garantier för, att den levererade varan överensstämmer med de uppgifter om varans halt av värdebestämmande beståndsdelar, som utlovats, dels också, huruvida föreskrifter böra utfärdas för säljaren att lämna uppgift om beståndsdelarna i kraftfoderblandningarna. Utredningen bör också utgå ifrån, att de kontrollåtgärder, som här avses, icke så utformas, att de komma att verka allt för betungande för den lojala handeln och onödigt fördyra varan för köparna.

Utredning om kontroll å handeln med konstgödselmedel finner sig utskottet icke böra tillstyrka. Vad beträffar denna handel, synas numera tillfredsställande förhållanden råda, i det att nära nog alltid säkra uppgifter lämnas om varornas halt av värdebestämmande beståndsdelar och tillfredsställande garantier för leverans i enlighet med uppgifterna givas. I olikhet mot handeln med fodermedel behärskas dessutom handeln med konstgödselmedel av ett stort svenskt företag, vars noggranna metoder ifråga om analyser av de försålda varorna och garantier för varans överensstämmelse med analyserna äro normgivande även för annan handel av konstgödselmedel i Sverige.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren för sin del måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, på vilket sätt kontroll å handel med fodermedel lämpligen bör ordnas, samt vidtaga de åtgärder, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 9 april 1931.

Å utskottets vägnar:

A. J. GRANSTRÖM.

Närvarande vid beslutets fattande: herrar *Granström, Larsén, Valfrid Eriksson,* friherre Lagerfelt, Bengtsson, Johan August Larsson, Gottfrid Karlsson* och *Hjalmarsson.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Stockholm den 11 mars 1931.

Till

Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 13 februari 1931 har Kungl. Maj:t anbefallt Kommerkollegium att avgiva och senast den 15 mars 1931 till utskottet överlämna yttrande över den till utskottet hänvisade motionen I:63 om utredning och förslag angående kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel.

Kollegium har i anledning av denna remiss införskaffat bifogade yttranden från följande handelskamrar: Stockholms handelskammare,¹ Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare, Gotlands handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Karlstad, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare ävensom från Sveriges Köpmannaförbund, Svenska foderämnes- och spannmålsimportörernas förening, Svenska superfosfatförsäljnings aktiebolaget samt Kooperativa förbundet.

Av de hörda sammanslutningarna hava Stockholms handelskammare, Gotlands handelskammare, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle samt Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare tillstyrkt företagande av en utredning i fråga om handeln såväl med fodermedel som konstgödsel. Förord i sådant hänseende har lämnats även av Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare samt Västerbottens och Norrbottens läns handelskammare. Emellertid har särskilt från förstnämnda två handelskammarens sida uttalats den farhågan, att kontrollen möjligen kunde bliva betungande för jordbruket.

Vissa sammanslutningar — Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Karlstad, Sveriges Köpmannaförbund samt Svenska foderämnes- och spannmålsimportörernas förening — hava avstyrkt den föreslagna utredningen såvitt angår handeln med konstgödsel men tillstyrkt utredning angående fodermedelshandeln. Svenska superfosfatförsäljnings aktiebolaget, som endast yttrat sig angående kontroll å handeln med konstgödsel, har funnit en sådan kontroll genom statliga organ obehövlig.

Kooperativa förbundet har på anförda skäl avstyrkt anordnande av statlig kontroll såväl i fråga om fodermedels- som konstgödselhandeln. Förbundet anser nämligen, att denna kontroll lämpligen bör utövas genom jordbrukarnas egna organisationer.

¹ Yttrandet översändes den 12/3.

Med överlämnande av samtliga handlingar i ärendet vill Kollegium för egen del anföra följande.

Kollegium vill erinra om att frågan om lagstiftning om kontroll å handel med konstgjorda gödselmedel tidigare varit föremål för riksdagens prövning.

Vid 1902 års riksdag förelåg till behandling en av Kungl. Maj:t avlåten proposition, däri Kungl. Maj:t förklarade sig vilja inhämta riksdagens yttrande över ett i propositionen framlagt förslag till förordning angående handel med konstgjorda gödselmedel. Det sålunda begärda yttrandet kom emellertid ej till stånd av den anledning, att riksdagen ansåg vissa i propositionen ifrågasatta stadganden vara av den beskaffenhet, att de icke lagligen kunde åvägbringas i annan ordning än den för stiftande av allmän civillag föreskrivna. Riksdagen, som på denna grund fann sig förhindrad att avgiva det ifrågasatta yttrandet, beslöt i stället avlåtande av en skrivelse till Kungl. Maj:t, däri riksdagen, under hänvisning därtill, att behov av lagstiftning i ämnet syntes vara för handen, anhöll, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel.

Till 1904 års riksdag avlät därefter Kungl. Maj:t en proposition (nr 43) med förslag till lag angående handel med konstgjorda gödselmedel. Lagutskottet avstyrkte förslaget och utskottets hemställan bifölls av första kammaren, medan andra kammaren biföll en reservation, innefattande tillstyrkande av förslaget med vissa ändringar. Frågan upptogs ånyo vid 1905 års lagtima riksdag, denna gång på grund av en motion (II:138), vilken tillstyrktes av lagutskottet. Emellertid vann förslaget icke heller denna gång riksdagens gillande.

I den remitterade motionen angivas ej några närmare riktlinjer angående formerna för den ifrågasatta kontrollen å handel med fodermedel och konstgödsel. Det framhålles, att den avsedda lagstiftningen bör ha till uppgift att skydda jordbrukarna mot bedrägligt förfarande. Mest av nöden skulle enligt motionen vara ett stadgande om skyldighet för säljare att uppgiva de värdebestämmande beståndsdelarna i fodermedlen och införande av en lagstadgad benämning å fodermedel, som angåve deras verkliga sammansättning. Fodervaror av uteslutande svensk spannmål, förmalen på vanligt sätt, syntes emellertid böra undantagas från en dylik lagstiftnings bestämmelser. För övrigt hänvisas i motionen till de vägar man valt i andra länders lagstiftning på området. Denna lagstiftning är emellertid mycket olika utformad på skilda håll. Medan den t. ex. i Danmark och åtskilliga andra länder är begränsad till en skyldighet för säljaren att lämna köparen vissa skriftliga uppgifter om fodermedlets benämning och pris samt för vissa fodermedel även beståndsdelar m. m., har man åter i Norge, förutom dylik deklarationsplikt, påbjudit undersökning av alla införda fodermedelspartier, vägande över 500 kg.

Vad först angår frågan om behovet av kontroll över handeln med *konstgödsel*, synes av den förebragta utredningen framgå, att en dylik kontroll redan nu utövas på ett tillräckligt effektivt sätt genom fabrikena själva. Kollegium vill i sådant avseende hänvisa till den detaljerade framställning härom, som lämnats i Svenska superfosfatförsäljnings aktiebolagets utlåtande och till yttrandena av bl. a. Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Skånes handelskammare och handelskammaren i Göteborg samt Sveriges Köpmannaförbund, i vilka yttranden påståendet om kontrollens effektivitet vitsordats.

I motionen har ej heller närmare motiverats behovet av någon ytterligare kontroll över handeln med konstgödsel. Då jämväl Kollegium är av den upp-

fattningen, att en dylik ytterligare kontroll är obehövlig, finner Kollegium någon utredning i frågan i denna del icke böra komma till stånd och vill förty avstyrka motionen i denna del.

Vad närmast frågan om handeln med *fodermedel* beträffar, har omdömet om *behovet* av en genom lagstiftning reglerad kontroll varit ganska skiftande. Vad i motionen yttras om de missförhållanden, som skulle vara rådande på den svenska fodermedelsmarknaden, bestrides av Svenska foderämnes- och spannmålsimportörernas förening, som framhåller, att motionens uppgifter härutinnan syntes vara betydligt överdrivna. Sveriges Köpmannaförbund uppger att tidigare vissa missförhållanden av den art i motionen påpekats varit rådande men att sedermera förhållandena förbättrats. Även från flera handelskammarens sida — bl. a. Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare samt Skånes handelskammare — har framhållits, att några missbruk av den omfattning motionärerna syntes vilja göra gällande icke torde ha förekommit. Å andra sidan har från vissa handelskammarens sida — handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle samt Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare — gjorts gällande att underhaltiga varor skulle i relativt stor utsträckning utbjudits och försålt såsom fullgod vara.

Även om det kan tagas för visst, att missbruk i viss omfattning förekommit, synes det emellertid ganska tveklaktigt, huruvida dessa skulle bli avhjälpta genom de i motionen förordade lagstiftningsåtgärderna. Ty om ock säljaren blir i lag förpliktad att uppgiva de värdebestämmande beståndsdelarna i fodermedlen, är dock ingen garanti vunnit, att den försålda varan verkligen överensstämmer med analysuppgiften. Och då motionärerna särskilt betona, att det gäller att vinna ett skydd för jordbrukarna mot *bedrägligt* förfarande från försäljarnas eller tillverkarnas sida, kan det vara befogat att påpeka, att något effektivt skydd mot dylikt förfarande knappast kan vinnas utan att *kontrollanalyser* i stor omfattning verkställas. Skall själva provtagningen ske genom några statliga kontrollorgan, kommer emellertid kontrollen att bli både omfattande och dyrbar och en sådan anordning synes ej heller vara av motionärerna avsedd. Å andra sidan lär det närmast få anses ankomma på köparen själv att vid förestående inköp begära erforderliga uppgifter om fodermedlets beståndsdelar och har köparen anledning misstänka, att den till inköp erbjudna varan icke står i överensstämmelse med berörda uppgifter, kan han mot en förhållandevis ringa avgift få ett varuprov kontrollanalyserat vid någon av de med statsmedel understödda kemiska stationerna.

Kollegium vill för övrigt understryka vad i några av de avgivna utlåtandena framhållits, nämligen, att just på förevarande område en viktig uppgift åvilar jordbrukarnas kooperativa sammanslutningar. Det synes vara en naturlig utveckling, att — såsom ock skett i Danmark — kontrollen över foderämneshandeln övertages av dessa sammanslutningar. Ett till synes betydelsefullt initiativ i sådan riktning omförmäles i den framställning, som av Svenska foderämnes- och spannmålsimportörernas förening den 21 januari 1931 ingivits till Kungl. Maj:t. Föreningen omnämner här, att föreningen — jämsides med övervägandet av en framställning om lagstiftning — fört underhandlingar med målsmän för jordbruksnäringen angående en frivillig kontroll enligt danskt mönster. Kollegium vill livligt förorda, att denna utväg i första hand prövas. Det synes finnas skäl att varna för en alltför stor tilltro till lagstiftningens förmåga att råda bot på eventuella missförhållanden på förevarande område. Ett långt

effektivare medel mot missbruk torde en frivillig kontroll erbjuda. Därtill kommer att en dylik uppgift bör stimulera intresset för jordbrukskooperationen, vars utveckling ju statsmakterna på senaste tid sökt att på skilda sätt främja.

Kollegium finner sig till slut ej böra underlåta att betona — vad ock från ett flertal handelskamrar uttalats — att långt drivna krav på kontroll över foderämnesshandeln icke kunna undgå att återverka fördyrande på fodermedlens pris. Hur välmenande än de framkomna önskemålen om strängare kontroll över fodermedelshandeln kunna vara, lärer det sälunda vara fara värt, att ett statligt ingripande härvidlag skulle genom stegring av produktionskostnaderna verka till skada för vissa grenar av jordbruksdriften, nämligen den animaliska produktionen, och dock lärer just under nuvarande prisförhållanden det vara alldeles särskilt angeläget att i görligaste mån nedbringa jordbrukets produktionskostnader.

Kollegium vill på anförda grunder avstyrka statliga åtgärder för ökad kontroll jämväl vad angår handeln med fodermedel och finner på sådan grund ej heller någon utredning rörande denna del av motionen för närvarande böra företagas.

Skulle däremot behov förefinnas av ett förbud mot vilseledande varubeteckningar å fodermedel, synes för dessas del kunna ifrågasättas en lagstiftning motsvarande Kungl. förordningen den 29 juni 1917 angående förbud i vissa fall mot användande av vilseledande varubeteckningar vid handel med födoämnen. Den hittills förebragta utredningen synes emellertid knappast giva belägg för att en sådan lagstiftning visat sig särskilt erforderlig.

I avgörandet av detta ärende har — jämte generaldirektören Fryxell och kommerserådet Matz, föredragande — deltagit kommerserådet Sohlman.

K. A. FRYXELL.

Siegfrid Matz.

/ Carl Lamberth.

Till

Första kammarens andra tillfälliga utskott.

Sedan till Eder remitterats en av herr J. Johansson m. fl. inom Första kammaren väckt motion (nr 63) om utredning och förslag angående kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel, har Kungl. Lantbruksstyrelsen anbefallts att häröver till Eder avgiva yttrande.

I motionen anföres, att lagar i det uti motionen avsedda syfte förefinnas i ett flertal länder, bland annat Danmark, Norge, Finland och Tyskland.

Särskild betydelse skulle enligt motionärernas mening bestämmelser angående handel med kraftfoder få och detta i ännu högre grad, sedan numera i handeln utbudjas kraftfoder- och mineralämnesblandningar, avsedda för husdjur.

Ifråga om konstgödsel synes den omständigheten, att handeln och tillverkningen icke är reglerad genom statliga bestämmelser, för närvarande knappast

innebära större olägenheter. Den tid, då på konstgödselmarknaden förekommo blandningar av tvetydig art och med mer eller mindre bedrägliga beteckningar, torde vara förbi. Den form, som handeln med konstgödsel numera tagit, synes också vara sådan, att redan däruti ligger en viss säkerhet för, att köparnas intressen i fråga om varans äkthet och kvalitet iakttagas. Ju mera jordbrukets behov av konstgödsel tillgodoses genom dess egna organisationer, dess mindre synes för övrigt skäl föreligga för vidtagande av statliga åtgärder på området.

Jämväl jordbrukets behov av kraftfoder tillgodoses i viss mån genom jordbrukarnas egna organisationer. Där så sker, synas reglerande bestämmelser knappast erforderliga. En betydande del av omsättningen på detta område ligger emellertid i händerna på den fria handeln. Den mångfald av kraftfoder, som förekommer i marknaden, och framför allt de alltmera uppträdande kraftfoderblandningarna möjliggöra mer eller mindre illojal handel. Lantbruksstyrelsen anser sig därför i stort sett kunna i denna del vitsorda motionärernas syn på frågan. Just den ökade förekomsten av kraftfoderblandningar torde hava givit anledning till att inom andra länder — exempelvis Finland, där lantmännens föreningsrörelse torde vara mera betydande än i Sverige — på senaste tiden nya och ytterligare skärpta lagbestämmelser på området genomförts.

Även om lantbruksstyrelsen anser den säkraste vägen att tillgodose jordbrukets behov av konstgödsel och kraftfoder vara ett allmänt utnyttjande av jordbrukets egna inköpsföreningar, finner sig styrelsen under rådande förhållanden kunna tillstyrka, att en utredning kommer till stånd angående behovet av särskilda bestämmelser om och kontroll över särskilt handeln med fodermedel.

Stockholm den 9 mars 1931.

ERIK INSULANDER.

Georg von Zweigbergk.

Till

Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott.

Enligt ämbetsskrivelse från Jordbruksdepartementet den 13 februari 1931 har Kungl. Maj:t anbefallt Medicinalstyrelsen att avgiva och till Eder senast den 12 mars 1931 överlämna yttrande över den inom andra kammaren väckta, till Eder hänvisade motionen nr 91, angående införande av kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel.

Till fullgörande härav får Medicinalstyrelsen anföra följande.

Ur hygienisk, speciellt veterinärhygienisk synpunkt är det önskvärt, att kontroll införas beträffande saluhållna fodermedels och i viss mån även konstgöd-sels renhet, sammansättning och dylikt. Erfarenhet saknas ingalunda av att preparat, utbudna såsom kraft- och hälsofoder, varit av underhållig eller till och med farlig natur. Digestionslidanden och förgiftningar hos djuren kunna mången gång påvisas härleda sig från användandet av sådana fodermedel, fram-

ställda av växt- och animala ämnen eller av enbart mineralier eller blandningar därav. Det vore mycket vunnet med ett stadgande att deklaration över beredningen och sammansättningen av dylika fodermedel alltid skulle åtfölja varan vid salubjudande, ävensom att varans benämning skulle svara mot dess beskaffenhet.

De av motionärerna till stöd för framställningen åberopade skälen av icke hygienisk natur torde undandraga sig Medicinalstyrelsens bedömande. Då emellertid motionärerna synas vilja uppdraga en parallell mellan de i motionen ifrågasatta bestämmelserna och gällande livsmedelslagstiftning, vill Styrelsen erinra om att beträffande en livsmedelslagstiftning i den omfattning motionärerna torde avse — tillåtande av viss benämning å saluhållen vara först om vissa krav i fråga om kvalitet uppfyllas — endast en utredning för närvarande föreligger. Vår nuvarande livsmedelslagstiftning avser nämligen så gott som uteslutande förebyggande av hygieniska olägenheter, varemot bestämmelser i syfte att reglera saluförda livsmedels kvalitet ännu i stort sett saknas. Denna kännbara brist, vilken enligt Medicinalstyrelsens förmenande snarast borde fyllas, bör givetvis icke utgöra hinder för utredning och förslag i motionärernas syfte.

Under åberopande av vad sålunda anförts får Medicinalstyrelsen därför tillstyrka den i förevarande motion föreslagna utredningen.

NILS HELLSTRÖM.

Nils Frykholm.

/ C. B. von Mentzer.

Stockholm den 21 februari 1931.

Till

Riksdagens andra kammars andra tillfälliga utskott.

Med anledning av begärt yttrande angående motionerna nr 28, nr 329 och nr 91 får Sveriges Allmänna Lantbrukssällskap anföra följande.

De båda förstnämnda motionerna utmynna i en hemställan, att riksdagen måtte anhålla hos Kungl. Maj:t att åtgärder vidtagas i syfte att öka användningen av svenskt smör vid statliga inrättningar, motionen nr 329 ävenledes i en hemställan om ändring av gällande upphandlingsbestämmelser, så att leveranser av lantbruksprodukter till statliga inrättningar må kunna övertagas direkt av producenterna.

Lantbrukssällskapet, som på det livligaste instämmer i båda dessa motioners syfte, saknar emellertid anledning att gå närmare in på ifrågavarande spörsmål, när riksdagen med anledning av annan motion redan beslutat avläta skrivelse till Kungl. Maj:t av i huvudsak samma innehåll som i motionerna nr 28 och 329 föreslagits.

Med anledning av motionen nr 91 vill Lantbrukssällskapet vitsorda behovet av en utredning om skärpta kontrollbestämmelser för handel med konstgödsel och kraftfoder. Särskilt synes det vara nödvändigt, att det genom lagstiftning förebygges, att kraftfoder utbjudes och försäljes under felaktig eller vilseledande benämning samt att åtminstone för vissa fodermedel med starkt växlande sammansättning liksom för kraftfoderblandningar å varje säck anges halten

av viktigare värdebestämmande beståndsdelar. Ävenledes syns det förtjäna utredas i vad mån en skärpt kontroll över här avsedda bestämmelser efterföljd må kunna genomföras utan att en dylik kontroll verkar allt för betungande för den lojala handeln.

Genom en välskött föreningsrörelse böra olägenheterna av förekommande oegentligheter på här berörda marknadsområde visserligen kunna väsentligt förebyggas. Föreningsrörelsen för inköp av ifrågavarande förnödenheter har emellertid ännu en ganska ringa omfattning, varför enligt Sällskapets mening en utredning och därpå byggda förslag till lagstiftning avseende ökade möjligheter att effektivt bekämpa och förebygga osunda utväxter på ifrågavarande marknadsområde äro i synnerligen hög grad behövliga.

Stockholm den 6 mars 1931.

För SVERIGES ALLMÄNNA LANTBRUKSSÄLLSKAP:

JOH. NILSSON.

/ L. Nannesson.

Till

Riksdagens andra kammares andra tillfälliga utskott.

Sedan riksdagens andra kammares tillfälliga utskott genom skrivelse av den 10 sistl. februari infortrat Svenska Landtmännens Riksförbunds yttrande över en motion n:r 91 av herr Heiding m. fl. angående införande av kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel, har förbundets styrelse äran anföra följande.

Det torde icke kunna bestridas, att sedan köpta fodermedel och konstgödselmedel började allmänna användas i vårt land ha dylika varor i icke ringa omfattning gått i handeln till högre priser än som varit motiverade av varans halt av värdebestämmande beståndsdelar och det rådande marknadsläget. Fall av rent bedräglig art, då i hög grad mindervärdiga eller nära nog värdelösa varor av här ifrågavarande slag försålts såsom goda, har ej sällan förekommit. Särskilt från konstgödselmedlens barndom finnes rent drastiska exempel på, hurusom gödselmedel med vackra namn men av ringa värde till höga priser utpräglats till jordbrukarna. Men även på fodermedelsmarknaden har förekommit mycket, som ingalunda haft jordbrukarnas rätt och bästa till ögonmärke.

Efterhand som jordbrukarnas kunskaper om ifrågavarande jordbruksförnödenheter och dessas användning ökats, torde dock de fall då jordbrukarna låtit locka sig till oförmånliga köp nedbringats i antal. Jordbrukarnas inköps- och försäljningsföreningar, som på sitt program har att tillhandahålla endast fullgoda varor, har i detta avseende varit jordbrukarna till värdefull hjälp.

Villigt skall också erkännas, att även fabrikanter och köpmän i avsevärd utsträckning bemödat sig om och även lyckats att införa välordnade förhållanden i fråga om kvalitet och kontroll å ifrågavarande förnödenheter. Särskilt gäller detta konstgödselmedlen, där numera nära nog alltid uppgift lämnas i priskurranter eller på annat sätt om varornas halt av värdebestämmande beståndsdelar och tillfredsställande garanti för leverans i enlighet med uppgifterna presteras.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 12 saml. 2 avd. 5 häft. (Nr 7.)

De kemiska stationernas årsberättelser torde också utvisa, att fusk beträffande gödselmedlens halt numera sällan förekommer.

Då styrelsen likväl härmed tillstyrker bifall till ifrågavarande motion göres detta huvudsakligen därför, att förhållandena beträffande kontroll och garantier icke äro lika väl ordnade inom fodermedelshandeln.

Det förekommer ju ofta att fodermedel med lika namn och t. o. m. lika utseende hava mycket stor olikhet ifråga om näringsämnehalt och därmed värde. Rimligen kan därför fordras, att säljaren förpliktas lämna uppgift om varans halt av värdebestämmande beståndsdelar och garanterar leverans i enlighet därmed. Kraftfoderblandningar, bestående av flera olika slag fodermedel, hava under senare åren blivit allt allmännare i marknaden. Känt är att dylika blandningar med lika halt av protein och fett kunna hava betydligt olika värde, beroende på sammansättningen. Skyldighet för säljaren att lämna uppgift även om beståndsdelarna i kraftfoderblandningen bör därför lagfästas. Detta endast som ett par exempel.

Det synes styrelsen, att de i motionen omnämnda tyska lagbestämmelserna äro i stort sett lämpliga för vårt land. Styrelsen vill dock icke underlåta redan nu framhålla nödvändigheten av att en eventuell lag icke göres sådan att handeln med och expeditionen av ifrågavarande varor försvåras eller varorna fördyras.

Slutligen tillåter sig styrelsen hemställa, att därest en eventuell utredning skulle resultera i framläggandet av ett lagförslag, styrelsen i så fall beredes tillfälle yttra sig häröver.

Stockholm den 4 Mars 1931.

å Svenska Landtmännens Riksförbunds styrelses vägnar:

E. SJÖGREN.

Till

Riksdagens andra kammarens andra tillfälliga utskott,

STOCKHOLM.

Genom skrivelse den 10 innev. februari har utskottet givit Sveriges Kemiska Industrikontor tillfälle att avgiva yttrande över motion nr 91 i andra kammaren av herr Heiding m. fl. angående införande av kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel. Kontoret får med anledning härav anföra, att vad handeln med den senare gruppen, konstgödselmedel, beträffar, torde densamma redan stå under ganska effektiv kontroll, då åtminstone de svenska konstgödselmedlen huvudsakligen försäljas under bestämda garantier av tillverkarna själva eller deras försäljningsbolag. På fodermedelsmarknaden ligga förhållandena visserligen annorlunda, i det att handlarna själva ur inköpta råvaror tillverka olika blandningar och tillägga desamma ofta vilseledande benämningar. Kontoret har på grund härav för sin del intet att anmärka emot att en utredning verkställles angående införande av kontroll å handeln med fodermedel och konstgödsel. Stockholm den 9 mars 1931.

SVERIGES KEMISKA INDUSTRIKONTOR.

SIGURD NAUCKHOFF.

/ Otto Cyrén.